

contra-indicaties, de techniek van het onderzoek, het normale uiterlijk van blaashals en urethra posterior en verschillende pathologische beelden (onder andere ontsteking, poliepen, prostaat-hypertrophie, fistels, steenen en vreemde lichamen, zoogenaamde „prostatisme sans prostate”). In het laatste hoofdstuk wordt de behandeling met behulp van den cysto-urethroscoop besproken.

Hoewel de beschrijving kort is, krijgt men een goed overzicht van de methode en haar toepassing. Zes platen met 36 gekleurde figuren geven een goed beeld van hetgeen men door den cysto-urethroscoop waarneemt.

Aangezien in ons land het instrument van MC. CARTHY nog betrekkelijk weinig bekend is, zou ik dit boekje ten zeerste willen aanbevelen aan allen, die zich bezighouden met de behandeling van ziekten van blaashals en urethra posterior.

J. A. WEIJTLANDT.

Ärztliche Ratschläge. No. II. Dr. Med. A. SOPP. Die Gallensteinkrankheit und andere Erkrankungen der Leber und Gallenblase. Ihre Ursachen, Wesen, Verhütung und Bekämpfung. 2e verbesserte und ergänzte Auflage. Uitg. CURT KABITZSCH, Leipzig. 1931. Prijs M. 3.30.

Dit kleine boekje (72 pag.) behandelt zeer in het kort de belangrijkste lever- en galwegenziekten. Het is blijkbaar voor leeken geschreven en de schrijver bespreekt daarom de verschillende onderwerpen zeer oppervlakkig. Hierdoor is echter de duidelijkheid niet geschaad en ik geloof, dat een intelligente leek zich met behulp van dit boekje wel een voorstelling zal kunnen maken van de verschillende galblaas- en leverziekten. Of de patiënt of de dokter er veel door gebaat zullen worden staat zeer te bezien, maar het feit, dat we hier nu al den tweeden druk van het boekje voor ons hebben bewijst toch wel, dat het een lezerskring vindt. De schrijver is zeer voorzichtig geweest bij het behandelen van de therapie en zal, denk ik, niet in conflict komen met den behandelenden arts van zijn lezers. Wat dat betreft kan een dokter het boekje gerust in handen van zijn patiënten geven.

H. J. G. WYERS.

Ir. L. J. C. VAN ES, *The Age of Pithecanthropus*. Academisch Proefschrift. Den Haag. Uitg. MARTINUS NIJHOFF, 1931.

Omtrent den ouderdom en de plaats van den *Pithecanthropus erectus* in het zoölogische stelsel bestaat nog steeds onzekerheid en verschil van meening.

In zijn inleiding zegt de schrijver van dit zeker zeer belangrijke proefschrift: „It is no wonder that it took rather a long time before the alleged human character of *Pithecanthropus* and *Eoanthropus* was generally accepted”. Welnu, ik geloof, dat ook thans nog verscheiden praehistorici en anthropologen aan het „human character” van den *Pithecanthropus* twijfelen en dat de schrijver zich vergist met aan te nemen, dat dit thans „generally accepted” is.

Teneinde den ouderdom van den Pithecanthropus nader te bepalen, heeft de schrijver een onderzoek ingesteld naar de stratigraphie van de aardlaag, waarin de overblijfselen werden gevonden en naar de overblijfselen der fossiele dieren, waartoe tevens vergelijkingen met andere plaatsen op Java moesten worden ingesteld.

De schrijver komt dan tot de overtuiging, dat de Trinillaag uit het pleistoceen dateert en wel vooral op twee gronden: 1. omdat men een hooger percentage dan 70 pCt. levende species kan aannemen in een zee-fauna uit den tijd van de Trinil-laag.

2. omdat men een percentage van 83 pCt. levende species in de water-fauna van Trinil kan aannemen, terwijl in het boven-plioceen van Sangiran en Baringinan slechts een percentage van 62.5 pCt. wordt gevonden. En wat de vertebraten betreft, meent Schrijver, dat de fauna van Trinil meer overeenkomt met die van de pleistocene Nerbada-fauna dan met een oudere Aziatische fauna. Op grond der aanwezigheid van Mastodon (?) sp., Stegodon airawana en trigecephalus en Hippopotamus sp. houdt VAN ES het Trinildépôt voor tamelijk oud pleistoceen. Hij acht het niet aannemelijk, dat de fossiele vertebraten uit oudere lagen naar het Trinildépôt verplaatst zijn, want daarvoor zijn deze fossielen te goed geconserveerd.

Wegens de aanwezigheid van Mastodon(?), Stegodon en Hippopotamus in de Trinil-laag houdt de schrijver den Pithecanthropus voor den oudsten, tot dusver bekenden menschelijken vorm, ouder dan Sinanthropus Pekinensis en Eoanthropus. In de grotafzettingen van Chou Kou Tien, waar de Sinanthropus werd ontdekt, werden immers genoemde diervormen niet aangetroffen.

J. P. KLEIWEG DE ZWAAN.

Priv. doz. dr. WERNER KNOTHE, *Die Dickdarmschleimhaut, ihre normale und pathologische Funktion im Röntgenbilde.*

Uitg. GEORG THIEME, Leipzig. 1932. Prijs: Kart. M. 8.—

Het ijverig werken der Röntgenologen uit de laatste jaren, met volmaakter instrumentarium en doeltreffender methodes, heeft een ruimen oogst geleverd. Allerwegen verschijnen voortreffelijk geïllustreerde publicaties, die de verkregen uitkomsten tot gemeengoed der artsen maken.

Dit werk is, evenals het onlangs door mij hier aangekondigde boek van ALBERT, gesproken uit de school van BERG en uit de Frankfortsche kliniek van VON BERGMANN en neemt in die rij een waardige plaats in. Bij al deze publicaties komt men onder de bekoring van de zekerheid der beschouwingen en van de bewijskracht der fraaie en duidelijke photo's. Ook dit werk, waarvan de tekst kort, duidelijk en overtuigend is — het geheele boek telt slechts 54 bladzijden — en waarvan de 113 fraai uitgevoerde en welgekozen afbeeldingen suggestief zijn bijeengezocht, geeft ons den indruk, dat nu voor iedereen in den diagnostischen doolhof der aandoeningen van den dikken darm zulke duidelijke wijzers zijn geplaatst, dat men het juiste pad nergens meer missen kan. Maar hoezeer alles „klappt”, toch beangstigt mij de vraag of dezelfde zekerheid in de practijk steeds stand zal houden en zelfs